

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sect. VI. Resolvitur quæstio circa satisfactionem Christi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

TOM. II.

disparitas inter hujusmodi bona & merè corporalia, hæc enim cum offeruntur pro uvo titulo, ut centum aurei pro equo, qui eis æquivalet, nihil amplius merentur: at in actibus bonis ultra hoc quod est satisfacere titulo creationis, & dominio Dei, certum est illos adhuc habere veram rationem meriti, iisque deberi præmium supernaturale. Quod à fortiori verum habet de operibus Christi, quorum singula, cum fuerint valoris simpliciter infiniti, & meruerint omne præmium possibile, ut communiter asserunt Theologi, imo unum æquè intensivè meritorium fuerit ac omnia, sicut unum sufficit pro omni præmio possibili, licet infinito, ita & ad satisfaciendum pro omni titulo, etiam infinito, idque in sensu composito satisfactionis pro peccato.

Diversissima ratio est de bonis corporalibus & spiritualibus in ratione satisfactionis & meriti.

IV.

Potes homo ex iustitiâ satisfacere pro peccato suo veniali, quamvis alius quo satisfacit, sit sub dominio Dei.

Confirmatur hoc idem ex doctrinâ communi Theologorum, qui dicunt posse purum hominem justum per actum contritionis, vel amoris Dei super omnia condignè satisfacere pro suo veniali peccato, ita ut per hunc actum faciat satis, ut Deus ipsi amplius non irascatur, & ex iustitiâ mereatur illius condonationem, non solum ex liberalitate, & tamen hic actus est sub dominio Dei, & ipsi ex iustitiâ, titulo creationis debitus, ergo non exhaurit titulus creationis hunc actum, sed licet aliàs sit debitus titulo iustitiæ, habet tamen adhuc valorem sufficientem ad aliquid aliud condignè, & ex iustitiâ obtinendum.

V.

Dicitur: Sicut quicquid est mancipii, est domini, ita quicquid est hominis, est Dei.

Et hinc solvitur id, quod tantâ contentione urget Vasquez, & alii, nempe quòd ancilla si pariat, domino suo pariat, ac proinde injustè ageat, quisquis cum ad pretium pro prole solvendum cogeret, ergo animasi actus aliquos bonos eliciat, eos Deo tantum Domino suo elicit, cum non minùs sit anima ancilla respectu Dei, quàm mancipium respectu domini creati, sicque obligari non potest ad præmium aliquod pro iis dandum. Solvitur, inquam, hoc argumentum, hic enim parit anima, & tamen, quantumcunque Domino suo pariat, adhuc ex communi consensu Theologorum potest ob hunc partum & prolem mercedem à Deo exigere, remissionem scilicet peccati venialis. Dispar ergo est ratio de rebus illis externis, ac de actibus meritoriis, vel quod ibi omnia fiant secundum fictionem legum, vel quod non habeat quis earum dominium, ut communiter dici solet de servo respectu Domini, & de privatis personis respectu Reipublicæ in quibusdam casibus.

Ostenditur latam esse disparitatem inter bona servi respectu domini creati, & respectu Dei.

VI.

Tria in opere aliquo requisita ad hoc ut sit aptum ad contractum iustitiæ.

Quando ergo tria hæc in re aliquâ reperiuntur, nempe ut quis verè sit Dominus illius, ut valeat quantum valet res ab alio conferenda, & ut haberi non possit nisi pro libito offerentis, ut contingit in operibus Christi, & in omni operante liberè, haberi enim hæc opera non possunt, nisi operanti liberè illa dare: ubi, inquam, hæc concurrerint, apta est res illa ad contractum iustitiæ, etiam cum supremo illius Domino. Et si dicas, hæc in operibus servi reperiiri respectu Domini creati: Primò respondeo, Dominum creatum non habere directè & per se dominium in actus internos servi: Secundò ob hanc rationem dixisse me supra cum Suarez, posse ex naturâ rei intercedere obligationem iustitiæ Domini ad servum, contractu à Domino incipiente: Tertiò disparitatem esse rationem inter Dominum creatum respectu servi, ubi cum omnia agantur ex fictione legum, censetur servus persona indistincta à Domino, & informatus eadem cum illo animâ, ut supra dictum est.

Diversissima ratio est de servo Dei, & domini creati.

Adde postremò, posse frequenter eadem re satisfieri diversis titulis, ut si quis, ubi furto abstulisset rem alterius, vovisset se illam restitutum, unicâ restitutione voto satisfacit & iustitiæ: qua etiam ratione solvendo debitum iustitiæ satisfacere quis posset præcepto obedientiæ, sicut & obligationi misericordiæ, aut charitatis, si necessitas urgeret. Imo duobus subinde titulis iustitiæ, ut si quis iustum stipendium ab aliquo accepisset ut iret Romam, & postea pro eodem labore alter simili eum stipendio ad idem iter obstringeret, hic unicâ professione utriusque iustitiæ titulo satisfaceret: Quod etiam contingit, cum quis equum conductum aufert, illum enim restituendo satisfacit domino simul & conductori, quibus utrisque titulo injusta acceptionis erat obnoxius. Deinde etiam in humanis si Princeps tributum aliquod debitum non exigit, possunt subditi pecuniâ illâ cum Principe verum iustitiæ contractum inire, unde & cum Deo idem posset contingere, præsertim cum præmium, quod confert Deus, adhuc maneat illius: & hoc à fortiori verum est in Christo, cujus opera omnia erant valoris simpliciter infiniti.

VII. Duobus aut etiam pluribus titulis potest quis eadem re satisfacere.

Uterque ostenditur posse eadem re duplici iustitiâ tribui satis.

SECTIO SEXTA.

Resolvitur questio circa satisfactionem Christi.

DICENDUM itaque in satisfactione Christi servatas fuisse conditiones rigorosæ iustitiæ, ipsumque proinde perfectissimo modo hominem lapsum redemisse. Hanc opinionem ut Christo digniorem amplectuntur Suarez hæc, disp. 4. sectione 5. & 6. Albertinus Tomo primo Prin. 1. corol. 18. num. 36. Tannerus hic, disput. 1. quest. 2. dub. 5. num. 191. Ragusa de Incarnatione, disp. 23. qui pro eadem sententiâ citant Halensem, Divum Bonaventuram, Capreolum, Soto, Bannes, Abulensem, Vegam, & alios, & videtur secundum mentem Sancti Thomæ hic, questione primâ, art. 1. & 2. Præcipua hujus conclusionis probatio desumitur ex dictis, ubi ostendimus quomodo conditiones omnes iustitiæ in hac Christi satisfactione fuerunt repetæ.

I. Omnis rigorosa iustitiæ conditio in Christi satisfactione sumitur.

Uterius tamen probatur ex Scripturâ, & Patribus, nam ad Romanos tertio de Christo dicit Apostolus: *Quem proposuit Deus ad ostensionem iustitiæ suæ, & ad Colossenses secundo, delens quod adversus nos erat chirographum decreti: & primò ad Corinthios primo dicitur Christus nobis factus iustitiæ & redemptio*, quæ voces abstractè sumptæ in Scripturâ vim habent significandi perfectionem ejus rei, quæ alicui tribuitur. Unde in Concilio Ephesino cap. 7. dicit Proclus Episcopus: *Necessarium erat ut ejusmodi pretium penderetur, quod ad amussim iustitiæ exæquaret. Quod adeo verum visum est Salviano libro 4. de Providentiâ, ut de mysterio satisfactionis Christi dixerit: In illo injustitiæ speciem magnitudo iustitiæ habere videtur. Frequentes etiam sunt hac in re alii Patres: unus pro reliquis sufficiat Sanctus Augustinus, qui in Enchiridio, cap. 49. ait diabolus non violentiâ potestatis oppressum fuisse per Christum, sed veritate iustitiæ, & iustissimè superatum. Idem repetit lib. 13. de Trinitate cap. 13. & cap. sequente sic habet: *Que est igitur iustitiæ, qua victus est diabolus: qua nisi iustitiæ JESU CHRISTI.**

II. Variis Scripturæ locis ostenditur satisfactionem esse de rigore iustitiæ.

Hoc idem de satisfactione Christi docent Sancti Patres.

Unde

III. Nihil obstat quod haec vox rigorosa iustitia à Scripturâ, & Patribus directè non usurpetur, sicut nec negatur, ex modo tamen, quo Christi satisfactionem prædicant, & extollunt, quoad rem ipsam satis eam indicant, sicut multa, quæ ab Ecclesiâ traduntur, eo nomine in Scripturis non traduntur, ut *transubstantiatio*, & similia. Quàm autem æquum sit tot Scripturæ testimonia, ubi &

Unde licet hæc vox rigorosa iustitia à Scripturâ, & Patribus directè non usurpetur, sicut nec negatur, ex modo tamen, quo Christi satisfactionem prædicant, & extollunt, quoad rem ipsam satis eam indicant, sicut multa, quæ ab Ecclesiâ traduntur, eo nomine in Scripturis non traduntur, ut *transubstantiatio*, & similia. Quàm autem æquum sit tot Scripturæ testimonia, ubi &

Dei ad hominem, & hominis ad Deum iustitiâ disertis verbis astruitur, ob unum vel alterum Aristotelis locum, ad sensus metaphoricos detorquere; quibus iudicet. Mihi certè quovis potius modo explicandus videretur Aristoteles, quàm ut vel uni Scripturæ apici vis minima inferatur.

DISPUTATIO QUADRAGESIMA QUINTA.

De aptitudine puræ creaturæ ad reparandum hominem lapsum.

SECTIO PRIMA.

Vtrum pura creatura possit alteri mereri gratiam de condigno?

I. Quid hic per puram creaturam intelligatur.

ER puram creaturam non intelligimus eam, quæ est in purâ naturâ, seu quæ omnibus auxiliis gratiæ est destituta, sed eam, quæ ita est creatura, ut non sit Deus.

Querimus itaque, Utrum homo, qui non esset unitus hypostaticè personæ alicui divinæ, instructus tamen gratiâ tum habituali, tum etiam excitante, & adjuvante, possit vel primam gratiam habituales alicui in purâ naturâ, vel augmentum gratiæ existenti in gratiâ mereri de condigno, ita ut Deus, intuitu meritorum hujus Angeli vel hominis, teneatur ei pro quò merita sua offert, gratiam conferre.

II. Ratio cur quidam negant posse puram creaturam mereri alteri gratiam.

Pater Vasquez hic, disp. 4. cap. 5. disputans utrum pura creatura reparare possit genus humanum, ideo id repugnare affirmat, quia non potest pura creatura mereri aliquid alteri de condigno, sed solum sibi, gratia enim habitualis, inquit, quæ est radix meriti de condigno, ordinatur tantum ad perficiendum proprium subiectum, & consequenter per illam mereri nemo quidquam potest, nisi sibi: Hanc etiam rationem aliqui amplectuntur ex recentioribus.

III. Gratia, alia iustificatio, alia sanctificatio.

Notandum primò, gratiæ collationem in diversis circumstantiis diversam rationem præmiû constituit, collata enim peccatori, quæ vocatur gratia iustificationis, majus beneficium est, cum includat etiam remissionem peccati, quam, vel augmentum gratiæ collatum iusto, vel prima gratia homini in purâ naturâ existentem concessa, quæ vocatur gratia sanctificationis. Quæstio autem in præfenti procedit de gratiâ in hoc secundo sensu accepta.

IV. Non est adeo meritorius sit laudabilis, non tamen esse idem.

Notandum secundò, ex Patre Suarez lib. 12. de Gratia, cap. 16. num. 4. esto omnis actus meritorius sit laudabilis, non tamen esse idem,

R. P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. II.

adæquatè actum esse laudabilem & meritorium. Primò, quia tunc præmiû illius adæquatam esset laus, cum dignitati laudis laus correspondeat pro præmiû, meritis tamen aliquid aliud communiter datur à laude distinctum: Secundò, quia laudabilitas non est respectu hujus vel illius personæ in particulari, sed cujusvis secundum rectam rationem judicantis, meritum verò est respectu determinatæ alicujus personæ, apud quam quis meretur. Unde Sanctus Thomas 1. 2. q. 21. art. 2. & 3. distinguit in actu bono esse meritorium, & esse laudabilem, & ubi definit esse laudabilem, ulterius quærit utrum sit meritorium.

Laudabilem, & esse meritorium.

Laudabilitas operis est respectu cujuscuque, non sic meritorium.

V. Quid sit meritum in actu primo.

Notandum tertio, Quid sit meritum in actu primo, nempe opus aptum ad obtinendum aliquod præmiû, quod proinde vim habet movendi eum cui exhibetur ad aliquid retribuendum. Meritum verò aliud est *de condigno*, quod meritum simpliciter vocatur, seu ex iustitiâ, cum illius præmiû in Scripturis vocetur merces, corona, stipendium, &c. Aliud *de congruo*, quod meritum dicitur secundum quid, & ex quadam tantum decentiâ. Ut actus sit meritorius gratiæ de condigno variæ requiruntur conditiones, nempe ut sit positivus, bonus, supernaturalis, æqualis præmiû, quibus additur alia à nonnullis, ut scilicet ex constitutione præmiantis ordinetur ad præmiû. In quibusdam ex his conditionibus convenit meritum congruum cum condigno, nempe in eo quod requirat entitatem positivam, libertatem & bonitatem, deficit verò à condignitate, si vel non sit æqualis valoris cum præmiû, vel remunerantem non obliget ad retribuendum.

Meritum aliud est de condigno, seu simpliciter, aliud de congruo, seu secundum quid.

VI. Potest homo purus mereri gratiam alteri divini.

Probabilius ergo mihi videtur cum Patre Suarez lib. 12. de Gratia, cap. 16. posse per divinam potentiam hominem purum, saltem in termino suæ sanctitatis & gratiæ constitutum mereri vel augmentum gratiæ alteri in gratiâ existentem, vel primam gratiam homini in purâ naturâ constituto. Ratio est; quia nulla in hoc apparet implicantia. Primò enim si habeat omnem sanctitatem & gratiam sibi debitam, non est contra Charitatem propriam, ut merita sua alteri applicet, hoc namque faciendo, nullâ parte perfectionis & beatitudinis